

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

*Ісмайлов К. Ю.,
к. ю. н., завідувач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення ОДУВС
Яцковина В. В.,
к. ю. н., заступник декана факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції ОДУВС*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТРОКОВОСТІ ЗБЕРІГАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПОЛІЦЕЙСЬКИХ БАЗАХ ДАНИХ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Сьогодні інформація відіграє важливу роль в житті кожного громадянина в будь-якій країні світу, а питання збору інформації про людину (персоналізовану інформація) має на перший погляд чітку регламентацію як у міжнародному так і національному законодавстві, але з розвитком технологій як то зберігання, аналіз або поширення інформації, в практиці застосування законодавства різними країнами виникає питання щодо знаходження того справедливого балансу між державними та приватними інтересами щодо їх обробки.

Для більш детального з'ясування питання щодо законодавчого регулювання обробки персональних даних необхідно визначитися з основоположними міжнародними нормативно-правовими актами, які регулюють зазначені правовідносини.

Так, до основного міжнародного нормативно-правового акту в сфері обороту персональної інформації відноситься Конвенція Ради Європи «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» та Додатковий протокол до неї, яку Україна ратифікувала в 2010 році та відповідно до якої взяла на себе зобов'язання забезпечити дотримання прав і свобод людини. Зазначена Конвенція визначила дотримання прав й основоположних свобод для кожної особи, незалежно від її громадянства або місця проживання у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, що її стосуються, зокрема її права на недоторканість приватного життя [1, ст.1]. У цьому контексті також слід виділити ст. 5 (е) Конвенції, яка передбачає, що персональні дані, які піддаються автоматичній обробці, повинні зберігатися у формі, яка дозволяє ідентифікувати суб'єктів даних не довше, ніж потрібно для тих цілей, для яких вони потрібні [1, ст. 5].

Відповідно до ст. 5 Конвенції «Про захист прав людини і основоположних свобод» кожна особа має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом [2, ст. 5]. Також ст. 8 цієї ж Конвенції врегульовано, що органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [2, ст. 8].

До міжнародного права також необхідно віднести практику Європейського суду з прав людини, яка в останні роки, треба відміти, схиляється більш в сторону дотримання демократичних принципів свободи особистості, чим до забезпечення безпеки громадян правоохоронними органами, шляхом використання поліцейськими накопиченої в базах даних персональної інформації.

Особливо цікава в контексті розгляду нашого питання є справа «*Gaughran V. the United Kingdom*». З матеріалів справи ми бачимо, що Ф. Гогран поскаржився до суду, щодо видалення його профілю ДНК, відбитків пальців та фотографії відповідно до політики безстрокового зберігання особистих даних будь-якої особи, засудженої за правопорушення, що записується, являє собою непропорційне та невинуватене втручання у право на повагу його приватне та сімейне життя, передбачене ст. 8 Конвенції «Про захист прав людини і основоположних свобод». Так, в рішенні національного суду від 13 листопада 2012 року зазначено, що зберігання біометричних даних заявника поліцією є втручанням у його права в розумінні ст. 8 Конвенції, але таке втручання було пропорційним правопорушенню та суд відзначив, що фотографія заявника зберігається в окремій базі даних, яка не використовується для зіставлення осіб за допомогою технології розпізнавання чи іншим чином, а також суд навів 11-ть причин, які це виправдовувало, наведемо деякі з них:

1. Створення бази даних з інформацією про осіб, засуджених за злочини, є дуже корисним та перевіреним ресурсом у боротьбі зі злочинністю.
2. Права та очікування засуджених суттєво відрізняються від прав незасуджених осіб.
3. Особа може бути ідентифікована лише за відбитками пальців та зразком ДНК експертом з використанням спеціального обладнання.
4. Законодавство жорстко обмежує використання даних, які знаходяться в базі.
5. Збереження даних слугує додатковою метою - відмовитися засудженого до повторного вчинення злочину.

Але згідно рішення Європейського суду з прав людини по зазначеній справі від 13.02.2020 № 45245/15 щодо того, чи були причини, викладені національними органами для обґрунтування міри безстрокового утримання, «релевантними та достатніми», Суд зазначає, що чим більше даних зберігається, тим більше злочинів розкриваються, що підтверджується статистикою. У зв'язку з цим Суд вважає, що прийняття такого аргументу в контексті схеми безстрокового зберігання на практиці було б рівнозначним обґрунтуванню зберігання інформації про все населення та їх померлих родичів, що, безумовно, було б надмірним та неактуальним. Також Суд встановлює, що безрозбірливий характер повноважень щодо збереження профілю ДНК, відбитків пальців та фотографії заявника як особи, засудженої за правопорушення, навіть якщо вони проведені, без посилання на серйозність правопорушення або необхідність безстрокового утримання та за відсутності реальної можливості перегляду не вдалося досягти справедливого балансу між конкуруючими державними та приватними інтересами. Також Суд нагадує свій висновок про те, що держава зберегла дещо ширшу оцінку щодо збереження відбитків пальців та фотографій. Однак цього розширеного запасу недостатньо для того, щоб зробити висновок, що збереження таких даних може бути пропорційним за обставин, які включають відсутність будь-яких відповідних гарантій, включаючи відсутність реального перегляду. Таким чином, держава-відповідач перевищила прийнятну оцінку в цьому плані, і затримка, що склалася, є непропорційним втручанням у право заявника на повагу до приватного життя і не може вважатися необхідним у демократичному суспільстві, відповідно було порушено ст. 8 Конвенції «Про захист прав людини і основоположних свобод»[3].

Наведемо деякі приклади регулювання збереження біометричних даних в інших країнах. Так само як Англія - Уельс, Північна Ірландія, Ірландія та Шотландія передбачають безстрокове утримання персональних даних. Однак є кілька держав, які передбачають утримання такої інформації до смерті особи. Це Австрія: через п'ять років після смерті або у віці 80 років; Данія: через два роки після смерті або у віці 80 років; Естонія: через десять років після смерті; Фінляндія: через десять років після смерті; Литва: 100 років після включення або десять років після смерті; Люксембург: через десять років після смерті; Нідерланди: через десять років після смерті, і через 80 років після засудження проти неповнолітніх; Румунія через п'ять років після смерті або в віці 60 років; Словаччина: 100 років після дати народження.

Де що інша форма застосовується в таких країнах: Бельгія: через 30 років після розміщення даних; Франція: через 40 років після відбування покарання або після 80 років; Угорщина: через 20 років після відбування покарання; Латвія: у віці 75 років; Польща: 35 років після засудження; Німеччина: ДНК-профілі переглядаються через десять років, а видалення залежить від рішення суду; Італія: через 20 років після інциденту, але жоден профіль не може зберігатися більше 40 років; та Швеція: через десять років після вироку [4].

Таким чином, в різних країнах існує свій підхід до регулювання строковості збереження персональних даних в поліцейських базах. У той же час правоохоронні органи повинні виконувати свої обов'язки в спосіб, сумісний з правами та свободами осіб. Треба констатувати, що зміни в законодавстві країн відбуваються в бік обмеження строків знаходження інформації в поліцейських базах даних та диференціації інформації з огляду на характер злочину, вік особи, час, який минув і поведінку особи.

Література

1. Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних: Конвенція від 28.01.1981 № 108 ратифікована законом України від 06.07.2010 № 2438-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326
2. Про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція від 04.11.1950 ратифікована законом України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Справа «Gaughran v. the United Kingdom» від 13.02.2020 № 45245/15 URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-200817%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-200817%22]})
4. ЄСПЛ указав на неприпустимість безстрокового зберігання в поліцейській базі біометричних даних. URL: https://zib.com.ua/ua/141566-bezstrokovye_zberigannya_v_policeyskiy_bazi_biometrichnih_dan.html?fbclid=IwAR07Aa0UW53Mn-p55nfsSmaiB4eVOgmhRGEIizxiIKK1_mCGGWd97ad2tgk

Евдохова Л. Н. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТОВАРОВЕДНЫХ ТЕРМИНОВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ СУДЕБНОЙ ТОВАРОВЕДЧЕСКОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ.....	36
Жогов В. С. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	37
Журавель А. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНОПАРКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	39
Ісмаїлов К. Ю., Яцковина В. В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТРОКОВОСТІ ЗБЕРІГАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПОЛІЦЕЙСЬКИХ БАЗАХ ДАНИХ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ.....	42
Калаянов Д. П., Іванова М. М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ДІТЕЙ.....	44
Карагіоз Р. С. ПОЛІТИЧНИЙ РИЗИК ЯК КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ПРОЦЕСУ.....	45
Колесник С. П. УДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	46
Коломісць Ю. М., Зазеріна М. С. ПРОБЛЕМИ ПАРТНЕРСТВА ТА ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ З ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	48
Косаревська О. В. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ.....	49
Кузніченко О.В., Панченко К.Ю. ДОБРОВІЛЬНОСТЬ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП МЕДІАЦІЇ ПРИ ВИРІШЕННІ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....	51
Кузніченко С. О., Стариченко А. О., Шильник І. І. ДО ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ, НАПРАВЛЕНИХ НА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ВІД ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	53
Маковій В. П., Москалюк Х. І. ВПОРЯДКУВАННЯ РОБОТИ СУДІВ ЦИВІЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.....	56
Маркіна Т. Г. ТРУДОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ.....	58
Медведев Н. В., Медведев С. В., ДОСВІД ДАНІЇ ЩОДО СПІВПРАЦІ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ.....	60
Меркулова Ю. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УСУНЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У КЕРІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.....	61
Мирза С. С. ПОСЛУГА З УПРАВЛІННЯ БАГАТОКВАРТИРНИМ БУДИНКОМ ЯК РІЗНОВИД ЖИТЛОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	64
Моїсєєнко О. Г. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ НА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА, ЯК ВАЖЛИВУ СКЛАДОВУ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ.....	66
Мосузено В. Ю. КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	68
Мох Т. П. ПРАВОВА ДЕРЖАВА В УКРАЇНІ.....	70
Надибська О. Я., Пальшков К. Є. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	71
Нівня Г. О. ІНІЦІАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОЦЕДУРИ ПРИСЯГИ ПРАЦІВНИКІВ ОВС.....	73